

O'ZBEKISTONDA SOLIQ TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Toshpo'latov Jahongir Abdug'ani o'g'li

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

“Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari” mutaxassisligi magistranti

Annotasiya: *Mazkur maqolada soliq tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali soliq bilan bog'liq barcha ishlarni osonlashtirish, ya'ni soliq organlari xodimlari va soliq to'lovchilarning imkoniyatlari kengaytirish, soliq tizimidagi ko'plab ishlarni axborot texnologiyalari orqali bajarish bo'yicha taklif va amaliy tavsiyalar va ularni samaradorligini baholash yo'llari bo'yicha tadqiqotlar olib borilgan bo'lib, tadqiqot doirasida xulosa va takliflar shakllantirilgan.*

Kalit so'zlar: *soliq tizimi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, soliq hisoboti, soliq tushumlari, soliq, interaktiv xizmat, samaradorlik, raqamli platforma, raqamli transformatsiya, soliq organlari, optimallashtirish, veb-xizmatlar, zamonaviy texnologiyalar, axborot tizimlari, elektron soliq xizmatlari, electron to'lovlar, electron xizmatlar, soliq nazorati, soliq mexanizmlari, ma'lumotlar bazasi, integratsiya, soliq to'lovchilar, Davlat soliq qo'mitasi, majburiy to'lovlar.*

KIRISH

Mamlakatimizda bugungi kungacha olib borilgan islohotlar barcha sohalarni qamrab olib, sohalarning rivojlanishib borishiga sabab bo'lmoqda. Ayniqsa, bir qancha sohalarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining qo'llanilishi va ulardan samarali foydalanish davlat siyosatining asosiy ustuvor yo'nalishiga aylandi. Axborot texnologiyalar samarasi o'laroq bugungi kunda soliq to'lovchilar va davlat soliq xizmati organlari o'rtasidagi asosiy muloqot virtual platformaga ko'chib ulgurdi. Bu esa soliq ma'muriyatchiligi jarayoniga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ilg'or avtomatlashtirilgan tahlil uslublarini keng joriy etish soliq to'lovchilarga soliq majburiyatlarini bajarishda har tomonlama ko'maklashish hamda soliqqa oid huquqbuzarliklar profilaktikasining ta'sirchan mexanizmlarini ishlab chiqish va soliq nazoratini amalga oshirishning zamonaviy uslublarini joriy etish, asosiysi, iqtisodiyotda xufiyona faoliyatni qisqartirish, shaffoflik darajasini oshirishga xizmat qilmoqda.

Soliq tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan unumli foydalanish birinchi navbatda davlat soliq xizmati organlari xodimlari tashkil qilinib, amalga qo'llaniladi. Davlat soliq siyosatini amalga oshirishda asosiy mavqeni egallagan soliq organlariga soliq qonunlariga rioya qilinishi ustidan nazoratni amalga oshirishdek yuksak vazifa yuklatildi. O'tgan davr oralig'ida soliq organlari davlat budjetining daromad qismini uzluksiz to'ldirishni ta'minlaydigan muntazam tizimga aylandi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijlik olimlar ham o'z ilmiy izlanishlarida soliq tizimi faoliyatida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish masalalarini o'rganish, shuningdek, global iqtisodiy tizimning raqamli transformatsiyasi sharoitida, ilg'or axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan innovatsion uslubiy yechimlar va texnologik mexanizmlarni ishlab chiqishga bir necha bor uringanlar.

Mahalliy olimlarimiz: Gulyamov, Alimov, Xayitmatov, Begalov, Shermuxamedov, Turaev, Jo'rayev va boshqalarning ilmiy tadqiqotlari milliy iqtisodiyotimizning barcha tarmoqlari va sohalarida, jumladan soliq tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish usullarini ishlab chiqishga bag'ishlangan. Raqamli iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirish, iqtisodiyotda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish sharoitida, O'zbekiston Respublikasining soliq to'lovchi faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish usullarini takomillashtirish masalalari munozarali bo'lib qolmoqda. Muammoning dolzarbligi va yetarli darajada rivojlanmaganligi ushbu muammo bo'yicha tadqiqot olib borishni va ushbu maqolaning mavzusini aniqlashga imkon berdi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Hozirgi kunda iqtisodiyotning barcha sohalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan va sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanishga bo'lgan talab va ehtiyojlardan kelib chiqib, mavjud muammoni hal qilishda, Davlat soliq qo'mitasi faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish usullarini takomillashtirish yo'nalishlarini ishlab chiqishda, qiyosiy, tizimli, iqtisodiy va statistik, SWOT tahlili, monografik tadqiqot usullari, anketa so'rovi, guruhlash, taqqoslash, induksiya, deduksiya, optimallashtirish usuli shuningdek, WEB-saytlar, kompyuter tarmoqlari va maxsus dasturiy ta'minot vositalari bilan ishlash usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

Soliq tizimida axborot texnologiyalarining vazifasi soliq xizmati organlari oldiga qo'yilgan masalalarni hal etish uchun to'langan soliqlar va yig'imlar tushumi haqida ma'lumotlar statistikasini ishlab chiqilgan maxsus algoritmlar asosida olib borish va tegishli organlarga uzatish, tushumlar dinamikasini tahlil qilish, boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun tahliliy ma'lumotlarni berish, tahliliy ma'lumotlar asosida hisobotlar tayyorlash masalalarini yechishni ta'minlashdan iborat.¹⁴

Soliq xizmati organlarida axborot tizimlari va texnologiyalarini joriy etishning maqsad va vazifalari soliq xizmati organlari bajaradigan funksiyalar, vazifalar, bir xildagi operatsiyalarni yangi dasturlar bilan imkoni boricha kengroq qamrab olishni ta'minlashdir, zero bu dasturlar soliq ma'lumotlariga ishlov berish jarayonini jadallashtirish, soliq inspektorlari ishining samaradorligini oshirish, ularning ishidagi bir tusdagi hisob-kitob va

1. ¹⁴ Г.И.Абаева “Организация интегрированной информационной налоговой системы”. – М: Костанай, 2017.

oxiri yo'q yozuvlar bilan ishlash yukini kompyuter statistikasining zamonaviy vositalaridan foydalangan holda ijodiy tahlil qilish sohasiga chiqish imkonini beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2018-yil 29-iyundagi "O'zbekiston respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to'g'risida"gi PF-5468-sonli farmonida ham soliq tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash haqida bir qancha ustuvor vazifalar belgilab olingan¹⁵:

- davlat organlari va tashkilotlari o'rtasida axborot almashish mexanizmlarining, elektron soliq ma'muriyatchiligi hamda soliq nazoratini amalga oshirish shakl va uslublarining takomillashmaganligi;

- soliq nazoratining shakl va mexanizmlarini, shu jumladan soliq solish obyektlari hamda soliq to'lovchilarni yanada to'liq qamrab olish va hisobini ta'minlaydigan zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hisobiga takomillashtirish, transfer narxlarni shakllantirish bilan bog'liq operatsiyalarga soliq solish tartibini joriy etish;

- ma'lumotlar bazalari soliq organlarining Yagona integratsiyalashtirilgan axborot-resurs bazasiga integratsiya qilinadigan davlat organlari va tashkilotlarining ro'yxatini tasdiqlash;

DAVLAT SOLIQ XIZMATI ORGANLARIDA JORIY ETILGAN MA'LUMOTLARNI UZATISH KORPOTARIV TARMOG'INING HAR BIR BO'G'INIDA BELGILANGAN TALABLAR BO'YICHA ASOSIY VAZIFALARI QUYIDAGILARDAN IBORAT

- soliq to'lovchilarning yagona ma'lumotlar bazasini yaratish;
- soliq to'lovchilar tarkibini tahlil qilish; tushgan soliq to'lovlarining o'z vaqtidaligi va to'liqligini tahlil qilish;

- tushgan soliq to'lovlari bo'yicha hisobot hujjatlarini shakllantirish;

- soliq tushumlari va boshqa to'lovlarni bashoratlash; me'yoriy-ma'lumotnoma axboroti ma'lumotlari bazasini yuritish;

- Davlat soliq qo'mitasi (DSQ) va uning bo'g'inlari bilan ularga aloqador tashkilot va muassasalar uchun talab etilgan tartibda axborot va ma'lumotlar tayyorlashdan iborat.

Davlat soliq xizmati organlari axborot texnologiyalarining oldiga qo'yilgan vazifalarni bajarish uchun quyidagi masalalar hal etilgan: ¹⁶

- barcha hujjatlar mazmuni va shakli standartlashtirilgan va unifikatsiyalashtirilgan;

- axborotlar klassifikatsiyalashtirilgan va kodlashtirilgan;

- bo'g'inlar va tizimning bosqichlari o'rtasida axborotni uzatish tizimi joriy etilgan;

- avtomatlashtirilgan tizim, hamda u bilan bog'liq bo'lgan axborotlashgan tizim o'rtasida axborotlar almashish yo'lga qo'yilgan;

- dasturiy-texnik majmua va tizimli dasturiy ta'minot unifikatsiyalashtirilgan.

¹⁵ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2018-yil 29-iyundagi "O'zbekiston respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to'g'risida"gi PF-5468-sonli farmoni

1. ¹⁶ Jo'rayev A.S., Berdiyeva U.A. "Soliq ma'murchiligi" o'quv q'ollanma" - M: Toshkent–2019. S – 201

Soliq xizmati organlarida joriy etilgan axborot tizimlari va texnologiyalarining tuzilishi va tarkibi hamda unga yuklatilgan vazifalar soliq tizimida boshqaruvni avtomatlashtirish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga u takomillashib, yangilanib borish xususiyatiga ega.

Soliq xizmati organlarida soliq ob'ektlari va ularning tushumlari hamda soliq ishini tashkil etishning avtomatlashtirilgan (axborot texnologiyalarini qo'llash) shakllarini yaratish va realizatsiya qilishdan unumli foydalaniladi. Soliq xizmati organlarida ish jarayonlarini, shuningdek, soliq ob'ektlari, tushumlari va soliq to'lovchilarning holati va harakati to'g'risidagi ma'lumotlarning yagona axborot bazasini yaratish va unga zamonaviy axborot texnologiyalarni qo'llash ishlari tashkil etiladi. O'zbekiston soliq tizimida bu borada 30 dan ortiq maxsus dasturiy mahsullardan foydalaniladi[1].

Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini kompyuterlashtirish va axborotlashtirish, malakali xodimlarni tayyorlash, kompyuter jihozlari, dasturiy mahsullar bilan ta'minlash hamda zamon talabidan kelib chiqib, soliq idoralarida jamlangan hisobotlarni elektron ko'rinishda quyi soliq xizmati organlaridan Davlat soliq qo'mitasiga uzatish, Davlat soliq qo'mitasi tomonidan beriladigan operativ topshiriqlarni davlat soliq boshqarmalariga va davlat soliq inspeksiyalariga to'g'ridan – to'g'ri uzatish masalalari, shu bilan birga soliq to'lovchi yuridik va jismoniy shaxslarni ro'yxatga olish, ularni davlat budjeti oldidagi majburiyatlarining bajarilishi haqidagi ma'lumotlarni yagona soliq to'lovchilar bazasida saqlash va boshqa masalalar dolzarb masalaga aylandi[3].

Soliq tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashda bir qancha muammolar yuzaga keladi. O'sha muammolardan birni axborot xavfsizligini ta'minlash hisoblanadi. Davlatning axborot xavfsizligini ta'minlash muammosi milliy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy va ajralmas qismi bo'lib, axborot himoyasi esa davlatning birlamchi masalalariga aylanmoqda. Axborotni himoyalashning turli usullari mavjud bo'lib, elektron hujjat aylanishi tizimiga o'tilayotgan bugungi kunda elektron raqamli imzo asosida hujjatlar aslligini tasdiqlash va ularni himoya qilish iqtisodiy axborot almashinuvida eng qulay usullardan biri hisoblanadi.

UMUMAN SOLIQ TIZIMIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI ORQALI

AXBOROT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH UCHUN QUYIDAGI VOSITALAR ISHLATILADI

- Axborotga ruxsatsiz murojaat qilishdan himoya qilish vositalari;
- Axborot oqimini tahlil qiluvchi va modellashtiruvchi tizimlar (CASE-tizimlar);
- Tarmoq monitoringi tizimlari;
- Antivirus vositalari;
- Tarmoqlararo himoya ekranlari (brandmauerlar);
- Kriptografik vositalar;
- Axborotlarning rezerv nusxasini ko'chirish tizimlari;
- Uzluksiz kuchlanish bilan ta'minlovchi qurilmalar va tizimlar;
- Autentifikatsiya tizimlari;
- Apparatura qurilmalari korpuslarini yechish va buzishga qarshi vositalar;

- Xonalarga kirishni nazorat qiluvchi vositalar;
- Himoya tizimini tahlil etuvchi uskunaviy vositalar.

Davlatimizning axborotlashtirish siyosatidan kelib chiqqan holda soliq tizimida elektron ma'lumotlar bazasini yaratish, undan foydalanish chora-tadbirlari va amaliy ishlar bir necha yillardan buyon muntazam amalga oshirilmoqda. Soliq tizimidagi axborotlardan yuridik shaxslar tomonidan foydalanishda shaxsiy kabinetning va elektron raqamli imzoning ahamiyati muhim hisoblanadi.

Soliq to'lovchining shaxsiy kabineti O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasining rasmiy veb-saytiga joylashtirilgan, soliq to'lovchilar va davlat soliq xizmati organlarining soliq to'g'risidagi qonun hujjatlarida nazarda tutilgan huquq va majburiyatlari amalga oshirilishi bilan bog'liq bo'lgan o'zaro munosabatlarni elektron tarzda amalga oshirishni ta'minlaydigan axborot resursidir.

Soliq to'lovchining shaxsiy kabinetidan foydalanish tartibi O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi bilan kelishilgan holda O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tomonidan belgilanadi. Soliq to'lovchilar va davlat soliq xizmati organlari o'rtasidagi o'zaro munosabatlar soliq to'lovchining soliq bo'yicha hisobga olish joyidagi soliq to'lovchining shaxsiy kabineti orqali uning yozma arizasi, shu jumladan axborot tizimi orqali yuborilgan elektron shakldagi arizasi asosida amalga oshiriladi[2].

Agar davlat soliq xizmati organi tomonidan soliq to'lovchining shaxsiy kabinetiga elektron hujjat yuborilganda soliq to'lovchining shaxsiy kabineti amal qilishi to'xtatib turilganligi to'g'risida yoki elektron raqamli imzo kaliti sertifikatini bekor qilinganligi haqida ma'lumot olingan bo'lsa, ushbu hujjat soliq to'lovchiga mazkur ma'lumotlar olingan kundan e'tiboran uch ish kuni ichida qog'ozda jo'natiladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Soliq ma'muriyatchiligini tubdan takomillashtirish, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning yig'iluvchanligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 18 iyuldagi PF-5116-sonli Farmonining ijrosini ta'minlash, tadbirkorlik sub'ektlariga "yagona darcha" tamoyili bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatish tartibini yanada takomillashtirish maqsadida Vazirlar Mahkamasi 864-sonli qaror qabul qildi, unda quyidagi vazifalar belgilangan edi.¹⁷

Bundan ko'rinib turibdiki, zamonaviy axborot tizimlari va texnologiyalarini iqtisodiyot, soliq tizimida foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Natijada ko'rsatilayotgan davlat interaktiv xizmatlari sifatini oshirish, doimiy takomillashtirib borish talab qilinmoqda va amalga oshirilmoqda.

Hozirgi vaqtda barcha soliq xizmatlari online ravishda, ya'ni masofadan turib bajarilmoqda. Bundan tashqari mijozlarga xizmat ko'rsatish, soliq tizimidagi ishlarni idoralar aro hamkorlikda olib borish, hukumatning soliqqa oid topshiriqlarni bajarish va soliqlar o'z vaqtida jismoniy hamda yuridik shaxslardan undirish kabi ishlar soliq tizimindagi

¹⁷ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Soliq ma'muriyatchiligini tubdan takomillashtirish, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning yig'iluvchanligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 18 iyuldagi PF-5116-son Farmoni

axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali amalga oshirilmoqda[3].

SOLIQ TIZIMIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING ASOSIY MAQSADLARI QUYIDAGILARDAN IBORAT

1. Soliq tushumlari bo'yicha ma'lumotlarni olish.
2. Ish samaradorligini oshirish.
3. Qog'ozdagi ish oqimining hajmini kamaytirish.
4. Soliq tekshiruvlarini ma'lumotlar bilan ta'minlash.
5. Soliq to'lovchilar to'g'risidagi ma'lumotlarning ishonchliligini oshirish.
6. Soliq qonunchiligiga rioya etilishini nazorat qilish.

Boshqa har qanday avtomatlashtirilgan tizimlarda bo'lgani kabi, Soliq tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanishga ham bir qator talablar qo'yiladi, birinchi navbatda, tegishli funksiyalarni samarali bajarish bilan bog'liq. Ishlab chiqilgan soliq axborot tizimi nafaqat soliq organlari ishlarini osonlashtirishga imkon beradi, balki uning barcha faoliyat elementlarini ham tartibga soladi. Tizim alohida elementlarni va butun tizimni boshqaradi.

Hozirgi kunda elektron deklaratsiyalar ham yaratilmoqda. Endi soliq to'lovchilarga soliq deklaratsiyasini elektron shaklda topshirish imkoniyati mavjud va bu, shubhasiz, ularni soliqlarni yig'ish jarayonini osonlashtiradi. Bu usldan foydalanish ancha afzallikka ega bo'lmoqda chunki soliq to'lovchilar endi soliq idoralariga tashrif buyurishi shart emas. Shuningdek, o'z navbatida, soliq inspeksiyasi kiruvchi ma'lumotlarni qo'lda qayta ishlash bilan shug'ullanmaydi, chunki soliq tizmida axborot texnologiyalaridan foydalanib avtomatlashtirilgan axborot tizimini modernizatsiya qilish imkoniyati mavjud. Ma'lumot elektron shaklda qabul qilinadi va avtomatik hisoblash darhol amalga oshiriladi.

DAVLAT SOLIQ XIZMATI ORGANLARIDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IJOBIY TOMONLARI QUYIDAGILARDAN IBORAT

1. Vaqtni tejaydi;
2. Kiritilgan ma'lumotlarning to'g'riligini tasdiqlay oladi;
3. Amalga oshirilgan operatsiya haqida ma'lumot beruvchi ko'chirma olish imkoniyati mavjud;
4. Soliq xizmatiga ma'lumotlarni yetkazib berish haqida xabar beradi;
5. Soliq undirishda aniqlik bo'ladi;
6. Davlat xodimlarining ishlash jarayonida shaffoflik bo'ladi.

Davlat soliq xizmati organlarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishning bir qancha bosqichlarda ko'rib chiqishimiz mumkin va u quyidagi vazifalarni bajaradi:

Soliq bazasini aniqlash. Korxonalar va jismoniy shaxslar tomonidan soliqqa rioya etilishining aniq tasavvurini aniqlash har qanday hokimiyat uchun katta muammo tug'diradi. Uchinchi tomon ma'lumotlaridan foydalanish va soliq to'lovchilarni ro'yxatga olishni raqamlashtirish orqali axborot texnologiyalari soliq solinadigan jismoniy va yuridik shaxslar, shuningdek, ularning faoliyati va aktivlari to'g'risidagi to'liq ma'lumotlar bazalari

orqali soliq solinadigan bazani aniqlash imkoniyatlarini yaxshilashi mumkin. Xuddi shunday, elektron fiskal qurilmalar yoki raqamli to'lovlar orqali tranzaksiyalarni avtomatik tarzda yozib olish orqali axborot texnologiyalari soliqlarni yanada shaffofroq aniqlashga yordam beradi¹⁸.

Muvofiqlikni monitoring qilish. Zamonaviy ma'lumotlarni tahlil qilish vositalari soliq organlariga o'z-o'zidan hisobot berilgan soliq majburiyatlarini boshqa ma'lumotlar manbalariga nisbatan avtomatlashtirilgan o'zaro tekshirish orqali nazorat qilish va bajarilishini nazorat qilishda yordam beradi. Bundan tashqari, bunday uchinchi tomon ma'lumotlarini tahlil qilish riskga asoslangan auditni qo'llab-quvvatlashi mumkin, bu esa audit jarayonining shaffofligi va samaradorligini oshirishi mumkin¹⁹.

Muvofiqlikni osonlashtirish. Elektron hujjat topshirish va elektron to'lov kabi texnologiyalar soliq to'lovchilar bilan aloqani optimallashtirish hamda navbatda turish va ma'lumotlarning xatoga yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan qo'lda kiritilishini bartaraf etish orqali soliq to'lovchi tajribasini yaxshilashi va muvofiqlik xarajatlarini kamaytirishi mumkin. Jismoniy hamda yuridik shaxs va soliq to'lovchi o'rtasidagi axborot texnologiyalariga asoslangan soliq xizmatlaridagi o'zaro munosabatlar soliq to'lovchilarni korrupsiyadan himoya qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Soliq xizmati organlarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishda bir qancha to'siqlar mavjud bo'lganda, ya'ni agar elektr quvvati va barqaror internet aloqasi kabi qattiq infratuzilma yo'q bo'lsa yoki axborot texnologiyalari eng yuqori vaqtlarda to'siqqa uchrab qolsa yoki ishdan chiqsa yoki faqat vaqti-vaqti bilan ishlasa, bu holda soliq organlari tomonidan internetdan foydalanish imkoniyati cheklangan soliq to'lovchilarga oddiy telefonlar yordamida oflayn deklaratsiya va to'lovlarni hal qilish kabi murakkabroq texnologiyalardan foydalanishni taklif qilish orqali soliq orgalari xizmatlaridan unumli foydalanish

Yangi axborot texnologiyalarning samaradorligi asosiy rahbarlar tomonidan kuchli nazorat bo'lmasa va uzoq muddatli milliy strategiya bo'lmasa, sezilarli darajada to'sqinlik qilinishi mumkin.

Soliq to'lovchilar ma'lumotlarini sir saqlash ham muhim ahamiyatga ega. Soliq to'lovchilar va davlat organlari o'rtasida ma'lumotlar almashinuvi ko'pincha maxfiylik va maxfiylik muammolari tufayli tizimli ravishda amalga oshirilishi kerak. Davlat organlari soliq to'lovchilarni aniqlash va ma'lumotlarni o'zaro tekshirish uchun bir nechta davlat muassasalari va banklardan foydalanishlari mumkin bo'lgan markaziy avtomatlashtirilgan platformani o'rnatishlari mumkin. Axborot texnologiyalari rivojlanib borar ekan, maxfiylik

¹⁸ 6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasini tasdiqlash va uni savaraliamalga oshirish tadbirlari to'g'risida"gi 2020 yil 6 oktyabrdagi PF-6079 sonli Farmoni

1. ¹⁹ Г.И.Абаева "Организация интегрированной информационной налоговой системы". – М: Костанай, 2017. S – 215

va maxfiylikni saqlash hamda fuqarolarni ma'lumotlari tarqalib ketishidan himoya qilish uchun kiberxavfsizlik bo'yicha me'yoriy-huquqiy bazalar yangilanishi kerak.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2018-yil 29-iyundagi "O'zbekiston respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to'g'risida"gi PF-5468-sonli farmoni

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Soliq ma'muriyatchiligini tubdan takomillashtirish, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning yig'iluvchanligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 18 iyuldagi PF-5116-son Farmoni

3. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi- Toshkent: G'afur G'ulom nashriyot uyi 2020.- 640 b.

4. "Chakana savdo va xizmat ko'rsatish sohasida nazorat-kassa texnikasidan foydalanishni takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" – PQ-5252-son Qarori, 04.10.2021 y.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 30 dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining "2022 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti to'g'risida"gi Qonuni ijrosini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-73-son qarori

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasini tasdiqlash va uni savarali amalga oshirish tadbirlari to'g'risida"gi 2020 yil 6 oktyabrdagi PF-6079 sonli Farmoni

7. Г.И.Абаева "Организация интегрированной информационной налоговой системы". – М: Костанай, 2017. S – 215

8. Jo'rayev A.S., Berdiyeva U.A. "Soliq ma'murchiligi" o'quv q'ollanma" - M: Toshkent–2019. S – 201

9. Adewoye, J.O., & Olaoye, C.O. (2021). Usage of information technology to enhance professional productivity among accountants in Ekiti State. International Journal of Accounting and Financial Management Research (IJAFMR), 4(2), 7-18.

10. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi ma'lumotlari: www.soliq.uz.

11. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi: www.lex.uz